

Šachy a Lysá nad Labem

Motto: **Dr. S. Tarrasch řekl již před mnoha lety. Vždy mi bylo líto člověka, který nerozumí šachům, Právě tak jako člověka, který nikdy nepoznal lásku. Šachy tak jako hudba a jako láska dokážou udělat člověka šťastným.**

Úvodem se pokusíme odpovědět na otázku, co jsou vlastně šachy. Pro několik set tisíc rekreačních šachistů je to zábava, pro několik tisíc špičkových sportovců je to tvrdá řehole plná odříkání a pilné přípravy a pro oboje dohromady jsou šachy uměním při přehrávání slavných mistrů všech dob.

Šachy a historie.

Z historických pramenů lze soudit, že šach vznikl vývojem ze symbolických deskových her v 5. století n. l. v Indii (v oblasti Tibetu). Znalost hry se šířila přes Persii a Arábii do Evropy. O šachu v českých zemích se zmiňuje již kronikář Kosmas, z čehož lze odvodit, že šach byl u nás znám již koncem 11. století. V mládí hrával šachy s oblibou i Jan Hus a Petr Chelčický. Prvními náznaky organizovaného šachového života u nás byly pražské kavárny. Od počátku roku 1813 se scházeli čeští vlastenci (Palacký, Čelakovský, Tyl, Mácha, Kolár a další) v kavárně u Komárků ve Starém Ungeltu a hrávali šachy. V takovém prostředí vyrostl i první mistr světa a pražský rodák **Vilém Steinitz**, který po svém příchodu do Vídně v roce 1858 proslul ihned jako vyspělý šachový mistr.

Ke koordinaci rozsáhlé sítě šachových klubů byla 8. září 1905 ustavena Ústřední jednota českých šachistů. Tato se podílela i na pozdějším založení Mezinárodní šachové federace FIDE dne 20. července 1924 v Paříži. Naši šachisté zvítězili na první neoficiální mezinárodní šachové olympiádě, která byla uspořádána u příležitosti založení FIDE.

Světového ohlasu si dobyla jména našich šachistů jako Oldřich Duras, Richard Réti, Salo Flor, Karel Opočenský, Karel Hromádka a další.

Po skončení 2. světové války se rychle rozvíjel život v šachových kroužcích závodních klubů, osvětových besed, armádě a počaly se vytvářet tyto šachové kroužky i na školách. Do roku 1952 tak stoupl počet organizovaných šachistů na 50 000 členů.

Na další vývoj šachového hnutí negativně zapůsobil přechod na nové organizační formy v roce 1953 a tak počet registrovaných šachistů v oddílech TJ klesl v roce 1960 na cca 25 000 členů a v roce 1970 dokonce na 15 000 členů.

V roce 1969 byla provedena analýza organizační činnosti šachu a podařilo se odstranit některé z překážek rozvoje, především v oblasti rozvoje masovosti. Členská základna vzrostla již v roce 1974 na 25 000 členů a růst pokračoval. K nejúspěšnějším našim šachistům poválečného období patřili: Miroslav Filip, Vlastimil Hort, Jan Smejkal, Vlastimil Jansa, Květa Eretová a další.

Šachy v Lysé nad Labem

V Lysé nad Labem se hrávaly šachy již konce 19. Století, avšak první doložené známky této činnosti jsou z doby před první světovou válkou. To se v domě č. p. 265, kde je dnes muzeum Bedřicha Hrozného a kde byla v zadní části budovy hospoda či vinárna, scházeli šachisté Josef Vojáček, Jan Mikyska a další.

Opravdu organizovanou činnost šachovou lze v Lysé nad Labem rozdělit zhruba do čtyř částí a to: 1921 -1937, 1946 – 1969, 1970 – 1980 a od 1980 do dnešních dnů.

Období 1921 – 1937

Píše se rok **1921** a v restauraci pana Václava Krále se **13. listopadu** v 9,00 hodin schází ustavující valná schůze klubu šachistů v Lysé nad Labem. Zde byly schváleny stanovy klubu, které již před tím schválila 8. listopadu v Praze Politická správa, a byl zvolen výbor klubu. V čelo sedmičlenného výboru byl zvolen **Chrdle Antonín**, bankovní úředník z Prahy, na jehož popud se přípravný výbor 9. října sešel. Další členové výboru byli, Tangl František, Victor Řehák, Král Václav ml., Vajshajtl Rudolf, Veselý Antonín a Fröhlich Václav. Zahájení činnosti se zúčastnil i tehdejší šachový mistr ÚJČS profesor Ladislav Prokeš (1884-1966), který mimo krátké přednášky sehrál v odpoledních hodinách i simultánní utkání proti sedmnácti soupeřům, mezi nimiž bylo i pět hostů z Nymburka. Ač se většina hráčů držela velmi udatně, pouze jediný a to pan Drbohlav z Nymburka dosáhl s mistrem Prokeše remízu, všichni ostatní prohráli.

Toto své simultánní vystoupení zopakoval šachový mistr ÚJČS profesor Ladislav Prokeš i v březnu 1922.

V roce 1922 a to 3. září přijelo do Lysé nad Labem družstvo Šachového klubu Lasker z Prahy, aby zde sehrálo na čtrnácti prknech přátelské meziklubové utkání. Hosté zvítězili vysoko 11:3.

27. října 1922 měl Klub šachistů 57 činných členů.

Klub šachistů v Lysé nad Labem uspořádal 19. listopadu 1922 simultánní produkci mistra Františka Treybala (1882-1947), bratra to slavnějšího mistra šachového Karla Treybala (1885-1941).

7. ledna 1923 měl Klub šachistů 74 členů.

Dne 25. února 1923 sehrál v Lysé nad Labem simultánní utkání i další šachový mistr Hromádka Karel (1887-1956), vítěz mnoha mezinárodních turnajů, jehož šachový odkaz je znám, pod názvem Hromádkova indická obrana, celému světu.

Členy šachového klubu se stali občané všech vrstev tehdejšího obyvatelstva, zvláště pak učitelé, lékaři ale i dělníci a drobní obchodníci. Členská základna se rychle rozrůstala a konce roku 1923 měl klub již téměř 100 členů. Nutno ovšem podotknout, že opravdu činných hráčů dobré úrovně bylo asi jen patnáct, ostatní byli jen přispívající členové, navíc se značnou fluktuací, ročně až 25%.

26. prosince 1923 měl Klub šachistů v Lysé nad Labem 89 členů.

Do prvního meziměstského turnaje v severočeské župě se přihlásilo roku **1924** společně s Lysou nad Labem dalších sedm družstev. Hrál se na šesti šachovnicích a nedohrané partie odhadoval dnes již legendární velmistr Důras Oldřich.

Konečné pořadí meziměstského turnaje 1924

1. místo	ŠK Stará Boleslav	12,- bodů	skóre 28 : 14
2. místo	Ukrajinci Poděbrady	10,- bodů	skóre 24 : 18
3. místo	ŠK Nymburk (1906)	8,- bodů	skóre 22,5:13,5
4. místo	ŠK Mladá Boleslav	7,- bodů	skóre 22 : 14
5. místo	ŠK Turnov	5,- bodů	skóre 17 : 19

1921 - 1969

6. místo	ŠK Lysá nad Labem	2,- body	skóre 11 : 24
7. místo	ŠK Poděbrady	0,- bodů	skóre 6,5:28,5
8. místo	ŠK Zásada	odstoupili ze soutěže	

Z celkového počtu partií 132 bylo hráno jen 109, plných 23 bylo kontumováno

Naše družstvo dle počtu odehraných partií:

Chrdle Antonín	5 partií	1,5 bodů
Rada Josef	5 partií	2,- body (v roce 1925 přestoupil do Mladé Boleslavi)
Řehák Viktor	5 partií	3,- body nejlepší výsledek družstva
Vajshajtl Rudolf	4 partie	1,- bod
Fröhlich Václav	4 partie	1,- bod
Hynčik Jaroslav	2,- partie	0,- bodů
Hadač Vratislav	2 partie	1,5 bodů – nejvíc procent

Družstvo Lysé nad Labem získalo tedy v soutěži jediný bod za vítězství nad družstvem Poděbrad a skončilo na předposledním místě. Situaci s členskou základnou dokresluje zápis kronikáře.

„K roztomilé příhodě došlo v utkání Lysé nad Labem s Poděbrady, kdy jedna partie musela být vzájemně a jedna partie Lysé nad Labem kontumovaná, protože domácí družstvo sehnalo k zápasu ze 100 členné základny pouze čtyři hráče“

Meziměstské soutěže se šachisté Lysé nad Labem zúčastnili ještě následujícího roku **1925**. Soutěže se zúčastnilo opět osm družstev. Hrало se opět na šesti šachovnicích a nedohrané partie odhadoval dnes již legendární velmistr Důras Oldřich.

Konečné pořadí meziměstského turnaje 1925

1. místo	ŠK Kolín	12,- bodů	skóre 28,5:13,5
2. místo	ŠK Nymburk	10,- bodů	skóre 27,5:14,5
3. místo	ŠK Mladá Boleslav	8,- bodů	skóre 22,-:14,-
4. místo	Ukrajinci Poděbrady	8,- bodů	skóre 22,-:14,-
5. místo	ŠK Český Brod	3,- body	skóre 15,-:21,-
6. místo	ŠK Stará Boleslav	2,- body	skóre 10,-:26,-
7. místo	ŠK Lysá nad Labem	1,- bod	skóre 7,-:29,-
8. místo	ŠK Držkov	odstoupil ze soutěže	

Naše družstvo dle počtu odehraných partií:

Řehák Viktor	4 partie	0,5 bodů
Vajshajtl Rudolf	4 partie	0,- bodů
Krupka Miloslav	4 partie	1,- bod
Hadač Vratislav	4 partie	3,- body nejlepší výsledek družstva
Chrdle Antonín	3partie	1,- bod
Hynčik Jaroslav	2 partie	1,- bod
Hrouda Václav	1 partie	0,5 bodů otec Františka Hroudy
Řehák Jaroslav	1 partie	0,- bodů
Blažej František	1,- partie	0,- bodů

Mezi sedmi účastníky skončila Lysá nad Labem na posledním místě s jedinou remízou a to s Českým Brodem. Ke dvěma posledním zápasům Lysá nad Labem ani nenastoupila. Nejlepšího výsledku dosáhl **Vratislav Hadač**, který získal tři body ze čtyř partií.

15. února 1925 měl Klub šachistů 58 členů.

V několika dalších letech se Lysá nad Labem již soutěží nezúčastnila, i když klub šachistů existoval i nadále. Po počátečním elánu se však počet členské základny snížil a v klubu zůstaly v průměru dvě až tři desítky šachistů. V těchto letech se hrál oddílový přebor, žebříčková a přátelská utkání.

Nejslavnější z šachistů té doby **Vratislav Hadač** (nar. 1905 a zemřel 1979) vstoupil do klubu již 3. března 1923 a záhy patřil přes své mládí k nejlepším hráčům. Zúčastnil se několika významných šachových turnajů např. v Semilech, 20. - 25. srpen 1934, kde získal skvělé první místo v XI. župním přeboru severočeské župy, před tehdejší mistryní světa Věrou Menčíkovou.

1. místo	Hadač Vratislav	6,- bodů
2. místo	Menčíková Věra	5,5 bodů
3. místo	Paroulek Josef	5,5 bodů

Vratislav Hadač odehrál národní mistrovský turnaj v Poděbradech v roce 1936, který se spolu s mezinárodním mistrovským turnajem (účastníci mj. Salo Flór, dr. Alechin, Věra Menčíková, Richter, dr. Treybal, Karel Opočenský) konal při 14. sjezdu Ú. J. Č. Š, zde však neuspěl a skončil, ve velmi silné konkurenci, v poli poražených. Mimo turnajů hrál i značné množství simultánek a rovněž byl úspěšný ve hře naslepo. Největšího úspěchu však získal v činnosti řešitelské, kde patřil po dlouhá léta k našim nejlepším problémovým šachistům. V tomto odvětví dosáhl po válce i mezinárodních úspěchů.

V roce 1931 a to 4. října vstoupil do šachového klubu jeho pozdější dlouholetý člen František Hrouda.

Šachový mistr ÚJČS profesor **Ladislav Prokeš** zopakoval své simultánní vystoupení v Lysé nad Labem i 20. března 1932.

12. června 1935 bylo při valné hromadě vyhlášeno ukončení 13. členského šachového turnaje:

1. třída

1. místo	Hynčík Jaroslav
2. místo	Chrdle Antonín
3. místo	Blažej František
4. místo	Hrouda František
5. místo	Zadražil Jan
6. místo	Kiselovič Josef
7. místo	Tryhuba František
8. místo	Bárta Heřman
9. místo	Kulíšek Stanislav

2. třída

1. místo	Soukup Josef
2. místo	Tyrichtř Josef
3. místo	Novák Josef
4. místo	Novák Karel
5. místo	Hoř Bedřich
6. místo	Macoun Jan
7. místo	Skřivánek Kliment
8. místo	Myška
9. místo	Šťastný V.
10. místo	Mejzr Josef
11. místo	Deml
12. místo	Goldman Evžen

Pořadí klubového žebříčku **1935**

1. místo	Hadač Vratislav	6. místo	Hrouda František
2. místo	Hynčík Jaroslav	7. místo	Zadrazil Jan
3. místo	Pechold	8. místo	Kiselovič Josef
4. místo	Chrdle Antonín	9. místo	Tryhuba František
5. místo	Blažej František	10. místo	Bárta Heřman

Do roku **1937** se klub již neprojevoval tak aktivně. Hrál se prakticky jen tréninkově a před válkou se klub nadobro rozpadl. Tím skončila první éra lyského šachu. Je zřejmé, že zásluhu na činnosti klubu v tomto období má více lidí, tu největší zásluhu měl však bezesporu, jak se tenkrát říkalo, starosta klubu Chrdle Antonín, který tuto funkci vykonával prokazatelně plných šestnáct let.

Období 1946 – 1969

Další etapa dějin lyského šachu se začala psát 11. září 1946. To se konala ustavující výborová schůze šachového klubu. Byli zvoleni tito funkcionáři klubu:

Kulíšek Stanislav	předseda klubu
Filip Antonín	místopředseda klubu
Kadlec Bohuslav	zapisovatel klubu
Bošina Miloslav	jednatel klubu
Hrouda František	pokladník klubu
Řehák Josef	pořadatel I.
Jiránek Vladimír	pořadatel II.
Pošva Josef	správce inventáře
Andreska Karel	revizor účtů I
Bošek Otto	revizor účtů II
Hruškovský Jan, Pošva Jaroslav, Studený Miroslav	členové výboru
Řehák Josef	kapitán družstva

Prakticky co šachista, to člen výboru.

Aktivace oddílu byla provedena v Praze na Ústřední župě u mistra sportu Loumy. Oddíl měl 37 členů.

Šachisté byli rozděleni losem do čtyř skupin, aby se dle výsledků turnajů rozdělili na hráče 1. a 2. třídy. Toto bylo provedeno 13. listopadu 1946. Oddíl má 36 členů.

1. třída – 13 hráčů - Bošina Miloslav, Mejzr Josef, Kadlec Bohuslav, Jiránek Vladimír, Kulíšek Stanislav, Hrouda František, Hruškovský Josef, Filip Antonín, Blažej František, Švarc Tomáš, Jiránek Zdeněk, Novotný Václav, Studený Miroslav.

2. třída – 10 hráčů – Hach Josef, Zámečník Alois, Bošek Otto, Marek Jaroslav, Kanderál Karel, Frdla František, Vančura Oldřich, Pošva Jaroslav, Duška Bohuslav, Kučera Václav

V roce **1947** měl oddíl 37 členů a předsedou byl opět Stanislav Kulíšek.

Výsledek oddílového turnaje I. třídy – 11 účastníků – 10 kol

1. místo	Bošina Miloslav	9,5 bodů
2. místo	Hrouda František	9,- bodů
3. místo	Hruškovský Josef	7,- bodů
4. místo	Filip Antonín	7,- bodů
5. místo	Kadlec Bohuslav	4,5 bodů
6. místo	Švarc Tomáš	4,- body
7. místo	Jiránek Vladimír	4,- body
8. místo	Mejzr Josef	4,- body
9. místo	Novotný Václav	2,- body
10. místo	Honců František	2,- body
11. místo	Studený Miroslav	0,- bodů

Výsledek oddílového přeboru II. třídy – 9 účastníků – 8 kol

1. místo	Frdla František	6,- bodů
2. místo	Pošva Jaroslav	6,- bodů
3. místo	Hach Josef	6,- bodů
4. místo	Bošek Otto	5,- bodů
5. místo	Vančura Oldřich	5,- bodů
6. místo	Kučera Václav	3,- body
7. místo	Zámečník Alois	3,- body
8. místo	Marek Jaroslav	1,- bod
9. místo	Duška Bohuslav	1,- bod

Oddílový přebor 1947-48 skončil tímto výsledkem:

1. třída – 12 hráčů

1. místo	Hadač Vratislav	10,5 bodů
2. místo	Hrouda František	9,5 bodů
3. místo	Voltr Bohuslav	9,- bodů
4. místo	Bošina Miloslav	6,- bodů
5. místo	Filip Antonín	6,- bodů
6. místo	Jiránek Vladimír	6,- bodů
7. místo	Andreska Karel	5,5 bodů
8. místo	Kadlec Bohuslav	4,- body
9. místo	Švarc Tomáš	3,5 bodů
10. místo	Novotný Václav	3,- body
11. místo	Frdla František	2,- body
12. místo	Honců František	1,- bod

2. třída – 8 hráčů

1. místo	Studený Miloslav	10,5 bodů
2. místo	Ryšavý Maxmilián	9,5 bodů
3. místo	Pošva Josef	8,5 bodů
4. místo	Šenk Josef	6,- bodů

1921 - 1969

5. místo	Marek Jaroslav	3,- body
6. místo	Kučera Václav	2,5 bodů
7. místo	Hach Josef	2,- body
8. místo	Zámečník Alois	2,- body

V jarních měsících byl uspořádán turnaj severního okresku středočeské župy. Přihlásila se jen tři družstva a to: Brandýs n. L., Stará Boleslav a Lysá nad Labem. Zvítězila Stará Boleslav, která porazila Brandýs n. L. **4:2** a Lysou n. L. **5:1**. Brandýs remizoval s Lysou n. L. **3:3**. Vítězem župy se stala Čáslav, která porazila Starou Boleslav **3,5:2,5**.

8. října **1947** byl zvolen novým předsedou oddílu pan Andreska Karel.

V roce **1948** měl oddíl asi 20 členů.

Oddílový přebor 1948-49 - jedna skupina se 16 účastníky – 15 kol

1. místo	Hadač Vratislav	14,- bodů
2. místo	Hrouda František	12,- bodů
3. místo	Bošina Miloslav	10,5 bodů
4. místo	Novotný Václav	9,5 bodů
5. místo	Filip Antonín	9,- bodů
6. místo	Kadlec Bohuslav	8,- bodů
7. místo	Švarc Tomáš	7,5 bodů
8. místo	Jiránek Vladimír	7,- bodů
9. místo	Kaub Vlastislav	7,- bodů
10. místo	Studený Miroslav	6,5 bodů
11. místo	Pošva Josef	6,- bodů
12. místo	Petráček Vlastimil	3,- body
13. místo	Šenk Josef	3,- body
14. místo	Marek Jaroslav	2,- body
15. místo	Kučera Václav	0,- bodů
16. místo	Volter Bohumil	0,- bodů

Dále bylo sehráno několik přátelských utkání, např. Dražice, Praha, Stará Boleslav.

Klubový přebor 1949-50 – 11 účastníků – pořadí se nedochovalo – seznam účastníků:

Švarc Tomáš
Hrouda František
Novotný Václav
Pošva Josef
Kadlec Bohuslav

Filip Antonín
Ryšavý Maxmilián
Šenk Josef
Marek Jaroslav
Jiránek Vladimír
Studený Miroslav

O dalších letech jsou jen kusé informace. Zájem o činnost klubu od roku **1950** výrazně poklesl.

V roce **1951** fugovaly šachy při Závodním klubu Kovona jako šachový odbor.

V době, kdy došlo k reorganizaci tělovýchovného hnutí, roku 1953, zřízení závodního klubu Kovona a později ustavení TJ Slovan Lysá nad Labem se sice šachový oddíl stal členem jednoty, ale jeho činnost byla slabá. Oddílové přebory se hrály jen v jedné skupině. Později se již ani, pro nedostatek členů a organizační těžkosti nehrál ani přebor oddílu.

Pro dokreslení situace šachového oddílu několik následujících zpráv:

Zpráva o činnosti šachového oddílu ze 14. prosince 1963:

Výsledek voleb:

předseda	Bošina Miloslav
jednatel	Kadlec Bohuslav
pokladní	Procházková Terezie

Činnost šachového oddílu za uplynulé období lze klasifikovat jako velmi slabou. Jen málo členů se věnovalo od podzimu tréninku. Pro malý zájem nebyly uskutečněny žádné akce. Hráči se schází každé úterý v restauraci u Kubatů (na Stratov).

Propagace **bude** uskutečněna prostřednictvím rozhlasu MNV a pomocí letáků.
Podepsán předseda oddílu **Bošina Miloslav**.

Seznam členů z 16. února 1965:

Bošina Miloslav	12. 11. 1914	
Kaigel Jan	19. 11. 1900	
Hadač Vratislav	10. 01. 1905	
Kadlec Bohuslav	03. 03. 1914	
Novák Karel	05. 12. 1920	
Novák Pavel	08. 01. 1896	
Pošva Josef	07. 11. 1917	
Procházková Terezie	22. 04. 1919	dosud žijící
Slusarčuk Vladimír	11. 06. 1922	
Šmída Josef	25. 01. 1920	

Zpráva o činnosti šachového oddílu ze 7. prosince 1965 je velice výstižná (trochu upraveno):

V tomto roce činnost šachového oddílu spočívala hlavně v tréninku některých členů, neboť nelze, pro zaneprázdnění jiných členů, jakož i pro jejich slabší zájem, uspořádat klubový turnaj. Rovněž nedošlo, pro nedostatek hráčů, k sehrání utkání s jiným šachovým oddílem. Z řad mládeže do šachového oddílu toho času nedochází nikdo, neboť ve svém věku pokračují ve studiích nebo působí v jiných sportovních oddílech.

Hrací místností je stále restaurace pana Hlaváčka (ke Stratovu), kde se každé pondělí od 18,00 do 22,00 hod. trénuje. Příspěvky má šachový oddíl zaplacený od 9 členů, činní jsou však jen čtyři. Jejich průměrný věk je 53 roků, proto bude učiněna propagace v takovém směru, aby byl oddíl pro budoucnost omlazen.

Předpokládáme, že v místní škole budeme královskou hru propagovat tím, že náš osvědčený hráč Vratislav Hadač bude docházet do pionýrského kroužku, aby šachovou hru učil a propagoval.

Podepsán předseda oddílu: **Bošina Miloslav**.

Zpráva o činnosti šachového oddílu za rok 1968 z 5. března 1969:

S činností za uplynulý rok nemůžeme být ani zdaleka spokojeni. Nebyli jsme s to sehrát ani klubový přebor ani zápasy s okolními oddíly. Počet řádných členů je šest, průměrný věk 60 let.

Očekáváme však, že s ohledem na lepší vyhlídky od podzimu tohoto roku se nám podaří spolu s novými členy, které pravděpodobně získáme, zahájit řádnou činnost našeho oddílu.

Podepsán: Bošina Miloslav předseda oddílu.

A tak skončila druhá, krátká a poměrně chudá éra lyského organizovaného šachu.